

Afdoend onderzoek

Eendrachtlaan te Utrecht

28 oktober 2020

Samenvatting

Voor het complex Concorde aan de Eendrachtlaan te Utrecht worden plannen voorbereid voor een ruimtelijke ontwikkeling. Het bestaande kantoorgebouw wordt gesloopt. Onderzocht is of er daadwerkelijk beschermde soorten voorkomen in de gebouwen.

Het onderzoek naar vleermuizen is conform het vleermuisprotocol en andere handleidingen voor goede inventarisaties uitgevoerd. Uit de resultaten van het afdoend onderzoek naar vleermuizen blijkt dat er geen verblijfplaats van vleermuizen in het kantoorpand aanwezig zijn. Er is geen ontheffing van de Wet natuurbescherming nodig.

Inhoud

- 2 – Inleiding
- 3 – Beschrijving gebied
- 4 – Beschrijving werkwijze
- 8 – Waarnemingen
- 9 – Analyse
- 10 – Advies & Bronnen

Colofon

Opdrachtgever	Duqer
Projectnummer	20.253
Datum	28 oktober 2020
Auteur	P.J.H. van der Linden
Gecontroleerd	M. Josemans
Status	concept

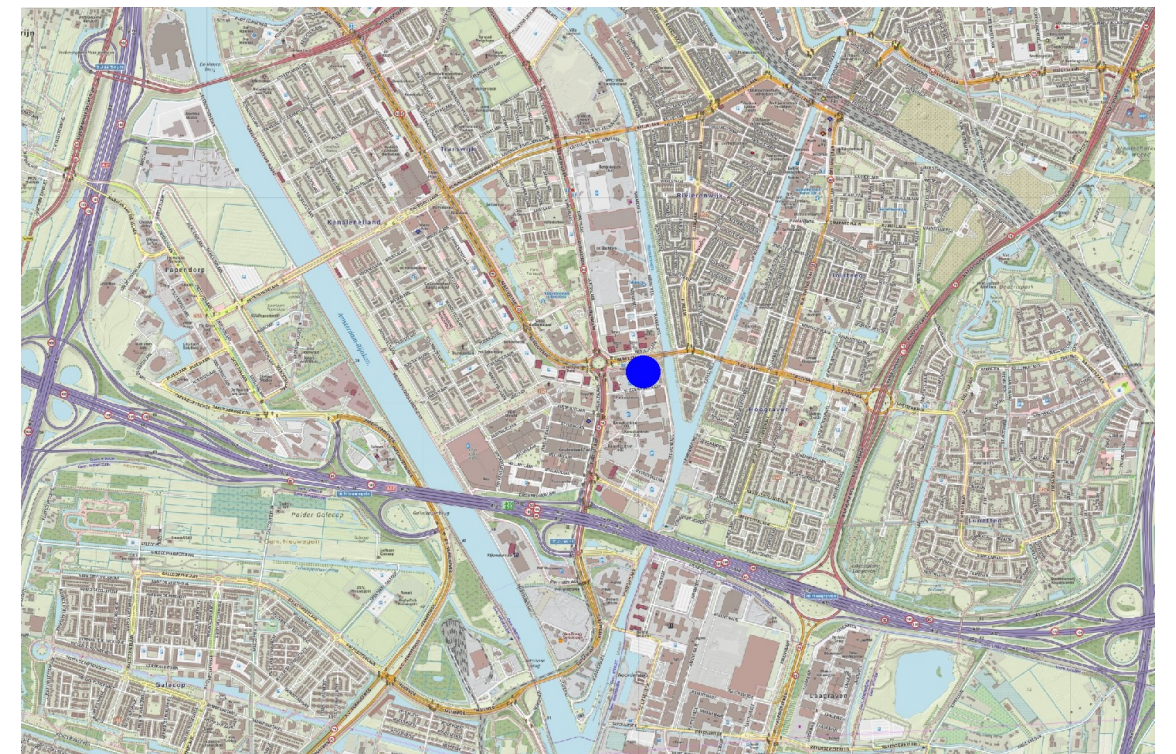
*Els & Linde B.V.
Spechtstraat 59
1223 NX Hilversum
mob 06 - 27564247
e-mail vanderlinden@elsenlinde.nl*

Inleiding

Voor het complex Concorde aan de Eendrachtlaan te Utrecht worden plannen voorbereid voor een ruimtelijke ontwikkeling, bestaande uit de realisatie van 215 appartementen met bijbehorende parkeervoorzieningen. Het kantoor wordt gesloopt om ruimte te maken voor nieuwbouw. Voor het project is een oriënterend onderzoek uitgevoerd.

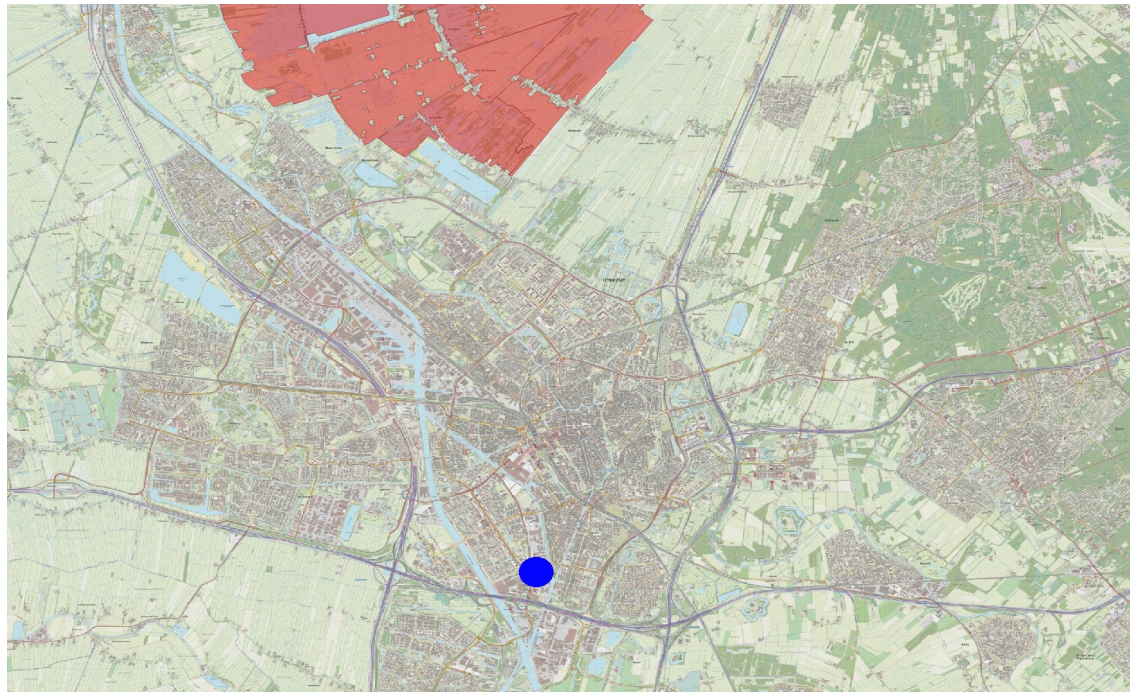
Op basis van deze bevindingen is een afdoend onderzoek uitgevoerd naar vleermuizen. In de voorliggende rapport worden de resultaten van het afdoend onderzoek naar het soortgericht onderzoek gepresenteerd. Waarnemingen van andere - minder strikt - beschermde soorten zijn voor zover relevant eveneens genoteerd. Het onderzoek is uitgevoerd in 2020. De inventarisaties zijn conform het vleermuisprotocol, de kennisdocumenten en andere handleidingen voor goede inventarisaties uitgevoerd.

Bij de analyse van de effecten is gelet op de effecten veroorzaakt door de veranderde omgeving en het veranderde gebruik. Daarnaast zijn de effecten bepaald die veroorzaakt worden door de werkzaamheden, die nodig zijn om te komen tot de gewenste werkzaamheden. Daarbij is naast de planlocatie sec. gelet op de directe omgeving en de effecten op soorten in de omgeving.

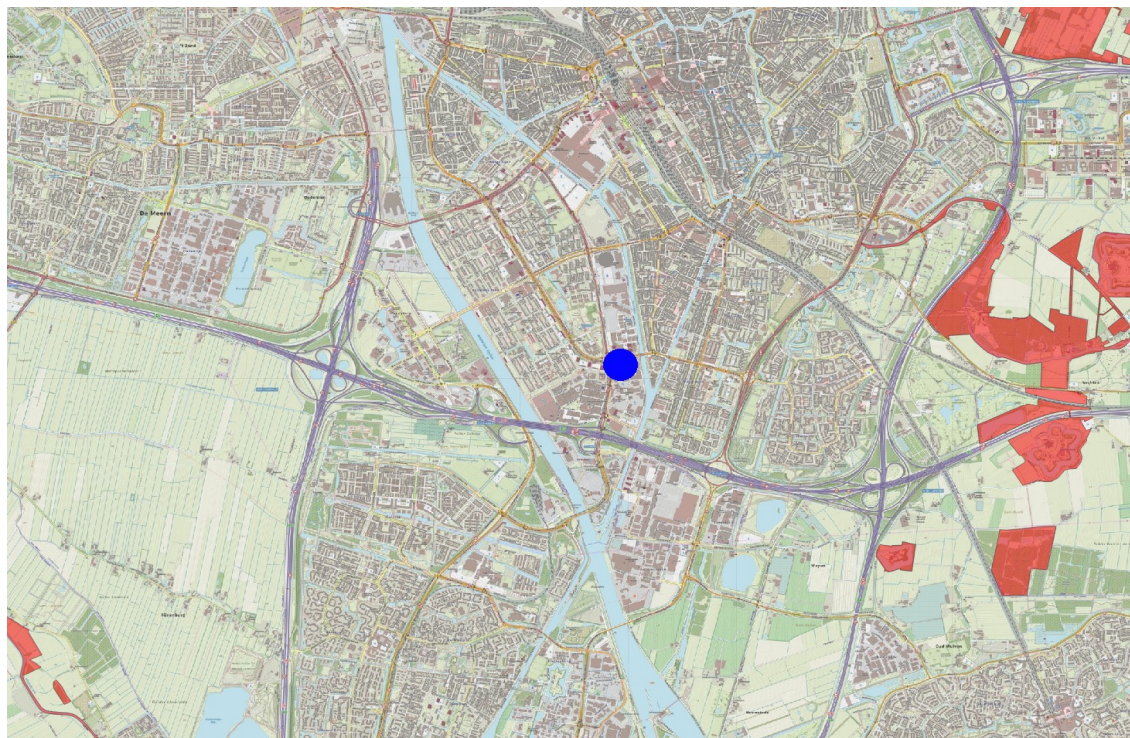

Ligging van het plangebied.

H02 Planomgeving: locatie, omgeving en beschermde natuurgebieden

Ligging van natura 2000 gebieden

Ligging van Natuurnetwerk Nederland

Het kantoorpand staat op de hoek van de Eendrachtsweg en de Vliegende Hertweg in de Merwedezone te Utrecht. Aan de noordkant van het perceel ligt de Beneluxweg, aan de oostkant staat een pand, gelegen naast het Merwedekanaal. Het terrein rondom het kantoorpand fungeert grotendeels als parkeerplaats. Langs de parkeerplaats en langs de noordzijde van het kantoorpand, staan enkele aangeplante bomen. Het kantoor is opgebouwd uit beton en heeft voor een belangrijk deel een vliesgevel. Een vliesgevel, ook wel gordijngewel of glasgevel, is een niet dragende gevel of afscheiding tussen exterieur en interieur van een gebouw. Omdat de vliesgevel niet-dragend is kan het worden opgebouwd uit lichte materialen, zoals glas, waardoor er bespaard kan worden op gewicht.

Vanaf de planlocatie gemeten ligt het Natura 2000-gebied Oostelijke Vechtplassen op ruim 8 Km ten noorden van de planlocatie. De dichtstbijzijnde gebieden die aangewezen zijn als Natuurnetwerk Nederland (NNN) liggen op ruim 2.5 Km ten oosten van de planlocatie.

Natura 2000

Via de Natura 2000 zijn gebieden beschermd van internationaal belang. Voor deze gebieden zijn doelstellingen geformuleerd voor het behoud van habitats en planten en dieren. Deze Natura 2000 gebieden zijn ook beschermd tegen invloeden van buiten, zoals stikstofdepositie en grondwaterstromen. Voor functie waardoor de depositie van stikstofverbindingen toeneemt is een berekening noodzakelijk van de effecten.

Natuurnetwerk Nederland

Door nieuwe natuur te ontwikkelen, kunnen natuurgebieden met elkaar worden verbonden. Zo kunnen planten zich over verschillende natuurgebieden verspreiden en dieren van het ene naar het andere gebied gaan. Het totaal van al deze gebieden en de verbindingen ertussen vormt het Natuurnetwerk van Nederland. Het Natuurnetwerk Nederland wordt via de ruimtelijke verordening beschermd.

H03 Werkwijze: technieken, veldbezoeken & omstandigheden in het veld

Voor de afdoende inventarisatie van beschermde soorten, is het van belang dat deze worden uitgevoerd volgens enkele regels. Het gaat om voldoende inspanning met geschikte technieken, in het optimale seizoen en door gekwalificeerd personeel. De gebruikte methoden en technieken worden aangepast op de situatie en op de te verwachten soorten. Hierbij wordt een afweging gemaakt welke methoden en technieken het meest geschikt c.q. efficiënt zijn. Voor verschillende soorten zijn protocollen verschenen of kan worden teruggevallen op wetenschappelijke literatuur, gericht op het inventariseren van soorten. Daarnaast zijn er voor een beperkte lijst soorten, zogeheten kennisdocumenten verschenen. Voor het inventariseren van beschermde soorten gebruikt Els & Linde de verschillende genoemde bronnen, aangevuld met terrein- en soortkennis van de ecooloog. Belangrijk onderdeel van een afdoend onderzoek is dat de gebruikte techniek op een juiste manier wordt vastgelegd, zodat het onderzoek is te reproduceren.

Technieken onderzoek vleermuizen

Voor het onderzoek naar vleermuizen wordt de meest recente versie van het vleermuisprotocol gehanteerd. Het vleermuisprotocol geeft een grote mate van juridische zekerheid dat voldaan is aan een wettelijke en maatschappelijk verantwoorde inspanning. Het vleermuisprotocol is gebaseerd op de meest recente wetenschappelijke inzichten en voldoet aan de eisen die het bevoegd gezag stelt aan een gedegen onderzoek. Naast het vleermuisprotocol worden voor het onderzoek naar vleermuizen, tevens de kennisdocumenten van de BIJ12 gevolgd. De kennisdocumenten van de geven een overzicht van maatregelen die genomen kunnen worden om negatieve effecten op soorten te verminderen of te voorkomen. Daarnaast beschrijven de kennisdocumenten de ecologische aspecten en de wijze waarop de afwezigheid van soorten afdoende kan worden aangetoond. Aanvullend op het vleermuisprotocol en de kennisdocumenten, worden verschillende bronnen geraadpleegd om de biogeografie van soorten vast te stellen.

Voor de geluidswaarnemingen tijdens de inventarisaties van vleermuizen, wordt gebruik gemaakt van een Pettersson D240x batdetector. In combinatie met de batdetector wordt voor geluidopnames een Edirol opname-apparaat gebruikt. Waar nodig worden de opgenomen geluiden achteraf geanalyseerd (Batsound, Raven). De geluidswaarnemingen worden tijdens de inventarisaties gecombineerd met zichtwaarnemingen van de onderzoeker. Indien noodzakelijk worden luistersets op doeltreffende punten geïnstalleerd, als aanvulling op het onderzoek. Voorafgaande aan de inventarisaties van vleermuizen, worden de omstandigheden binnen de planlocatie vastgelegd met een fotocamera. Na afronding van de inventarisaties worden de beeldmaterialen en de sporen gevonden geanalyseerd.

Opmerking

Tijdens de inventarisatie wordt gelet op alle soorten die in potentie in gebouwen kunnen voorkomen. In het voorjaar zijn dat naast de gewone dwergvleermuis, de kleine dwergvleermuis, ruige dwergvleermuis, laatvlieger, meervleermuis, gewone grootoor-

datum		15-06-20	15-07-20	15-08-20	30-08-20	27-09-20
waarnemer(s)		2	2	1	1	1
soortgroep		zomerverblijf kraamverblijf	zomerverblijf kraamverblijf	winterverblijf	paarverblijf winterverblijf	paarverblijf
starttijd	uur	21:30	03:00	23:30	23:30	19:45
eindtijd	uur	23:55	05:40	02:10	02:00	22:15
zonsopkomst	uur	05:18	05:37	06:24	06:48	07:34
zonsondergang	uur	22:02	21:53	21:03	20:30	19:25
start temperatuur	°C	21,0	15,0	23,0	13,0	15,0
eind temperatuur	°C	17,0	8,0	19,0	11,0	13,5
windsnelheid	bfr	3	3	2	3	3
neerslag	mm	0	0	0	0	0

Omstandigheden tijdens de inventarisatie

vleermuis en brandt's vleermuis. De watervleermuis wordt zelden in gebouwen aangetroffen. Uiteraard is de onderzoeker wel alert op afwijkende soorten en afwijkend gedrag. In de nazomer en het najaar is gezocht naar de verschillend dwergvleermuizen en de laatvlieger. De andere soorten zijn niet in gebouwen te verwachten en zijn naar de winterkwartieren vertrokken (bunkers, ijskelders e.d.).

Veldbezoeken & omstandigheden in het veld

De onderzoeken naar vleermuizen bestaan uit verschillende inventarisaties en worden uitgevoerd in het optimale seizoen. Vleermuizen beschikken over een netwerk aan vaste verblijfplaatsen en verplaatsen zich binnen dit netwerk regelmatig. De belangrijkste vaste verblijfplaatsen die in theorie binnen het plangebied aanwezig zijn; winterverblijfplaatsen, kraam c.q. zomerverblijfplaatsen, vliegroutes en paarterritoria. In voorkomende gevallen kunnen – voor de soort essentiële – jachtgebieden eveneens als een vaste verblijfplaats gelden. De vaste vliegroutes zijn als twee afzonderlijke typen te verdelen; enerzijds de routes die hoog frequent gebruikt worden en anderzijds de vliegroutes naar de winterverblijven. Het onderzoek naar de vliegroutes tussen kolonieplek en jachtgebied, worden gelijktijdig met de inventarisaties van de kolonies uitgevoerd.

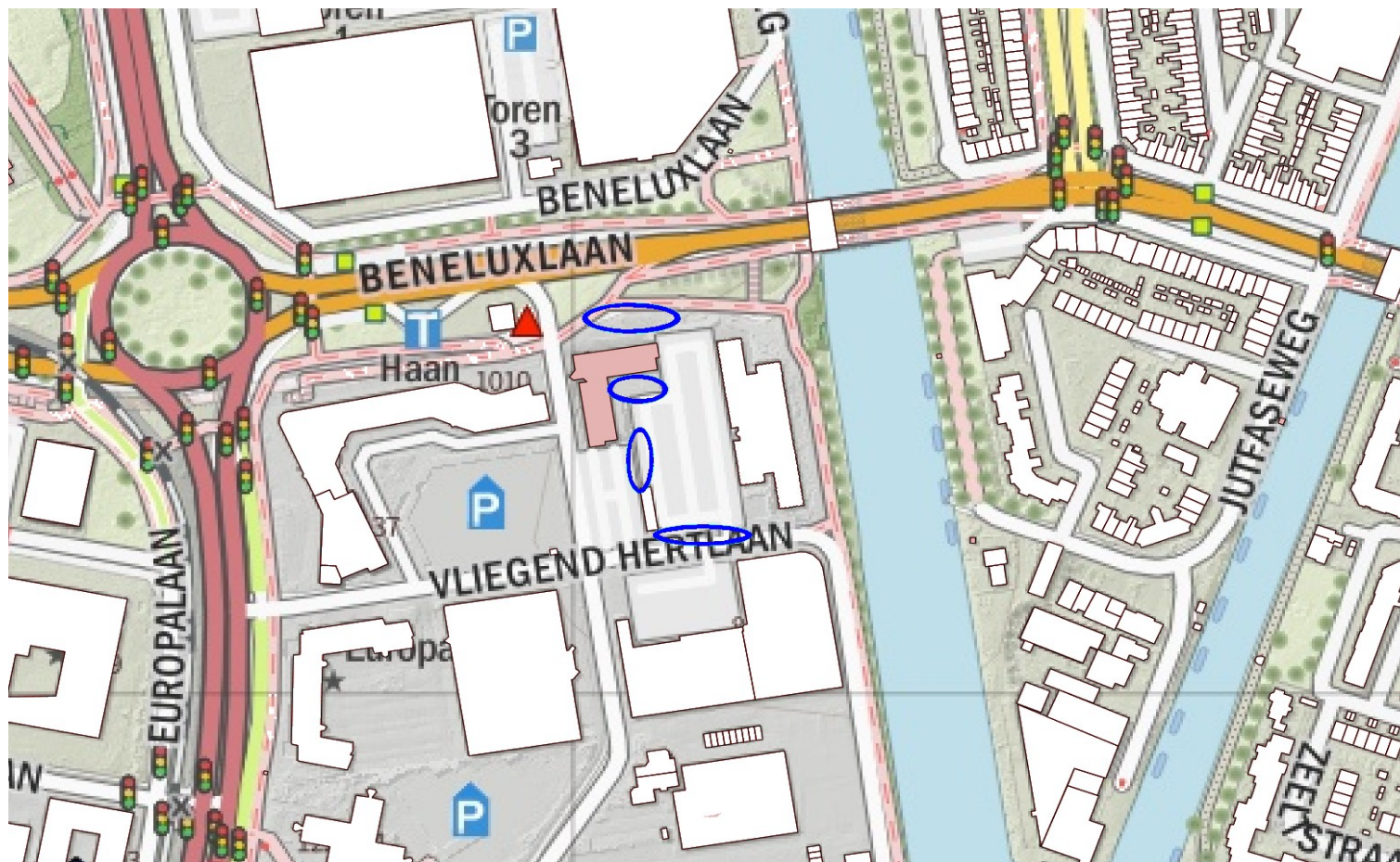
Voor het zoeken naar kraamkolonies van vleermuizen is de periode van 15 mei tot en met 15 juli de optimale onderzoekstijd. Voor de (kraam)kolonies is het noodzakelijk om minimaal twee inventarisaties uit te voeren, met een tussentijd van 30 dagen. Per inventarisatie dient minimaal twee uur onderzoek te worden gedaan. Tijdens de inventarisaties wordt gezocht rond zonsondergang naar uitvliegende en jagende vleermuizen en minimaal eenmaal rond zonsopkomst naar zwermende vleermuizen.

Na het uiteenvallen van de kraamkolonie medio juli vliegen de dieren naar de winterverblijven. Vanaf begin augustus zijn de meeste dieren bij de winterverblijven aanwezig. Een goede indicatie voor een winterverblijf is het zoeken naar zwermende dieren rond middernacht in augustus.

De verschillende soorten bezetten in de nazomer een paarterritorium. Deze kunnen onderzocht worden in de periode van 15 augustus tot 1 oktober. Voor de parkolonies is het noodzakelijk om minimaal twee inventarisaties uit te voeren, met een tussentijd van 20 dagen. Per inventarisatie dient minimaal twee uur onderzoek te worden gedaan. Tijdens de inventarisaties wordt gezocht naar paarterritoria van vleermuizen. De inventarisaties naar vleermuizen starten allemaal ruim voor zonsondergang en eindigen op het moment dat de aanwezigheid van alle potentieel voorkomende soorten en functies zijn vastgesteld.

Tijdens de inventarisaties waren de weersomstandigheden voldoende voor een betrouwbaar resultaat. Wat geschikte weersomstandigheden zijn is beschreven in de soortenstandaard en de verschillende onderzoeksprotocollen.

H04 Waarnemingen: veldgegevens en gegevens uit de literatuur

Jagende dieren in het voorjaar.

Voor het complex is eerder een oriënterend onderzoek uitgevoerd. In het oriënterend onderzoek is als mogelijk gesteld dat binnen de bebouwing op het terrein vleermuizen kunnen voorkomen. Hierna is een aanvullend onderzoek uitgevoerd in 2020 om aan te tonen of deze soorten er daadwerkelijk aanwezig zijn.

Bronnenonderzoek

Voor het onderzoek naar potentieel aanwezige beschermde soorten zijn de beschikbare regionale en landelijke verspreidingsatlassen en enkele digitale bronnen geraadpleegd. Van gierzwaluwen (*Apus apus*) zijn enkele waarnemingen gemeld ter hoogte van het Merwedekanaal ten zuidoosten van de planlocatie. Ook een enkele waarneming is gemeld van vleermuizen ter hoogte van Europaplein, ten noorden van de planlocatie. Er zijn geen waargenomen huismussen (*Passer domesticus*) gemeld nabij de planlocatie (waarneming.nl, quickscanhulp.nl).

Op de natuurwaardekaart van Utrecht zijn voor het perceel zelf geen beschermde of bijzondere soorten vermeld. Ten noorden van het perceel wordt de laatvlieger (*Eptesicus serotinus*) en de egel (*Erinaceus europaeus*) gemeld. Langs de oever van het kanaal wordt de franjeamaniet (*Amanita strobiliformis*) aangetroffen, terwijl het kanaal zelf het biotoop van de bruine kikker (*Rana temporaria*) is.

Inventarisatie vleermuizen (zomerverblijf, kraamkolonie)

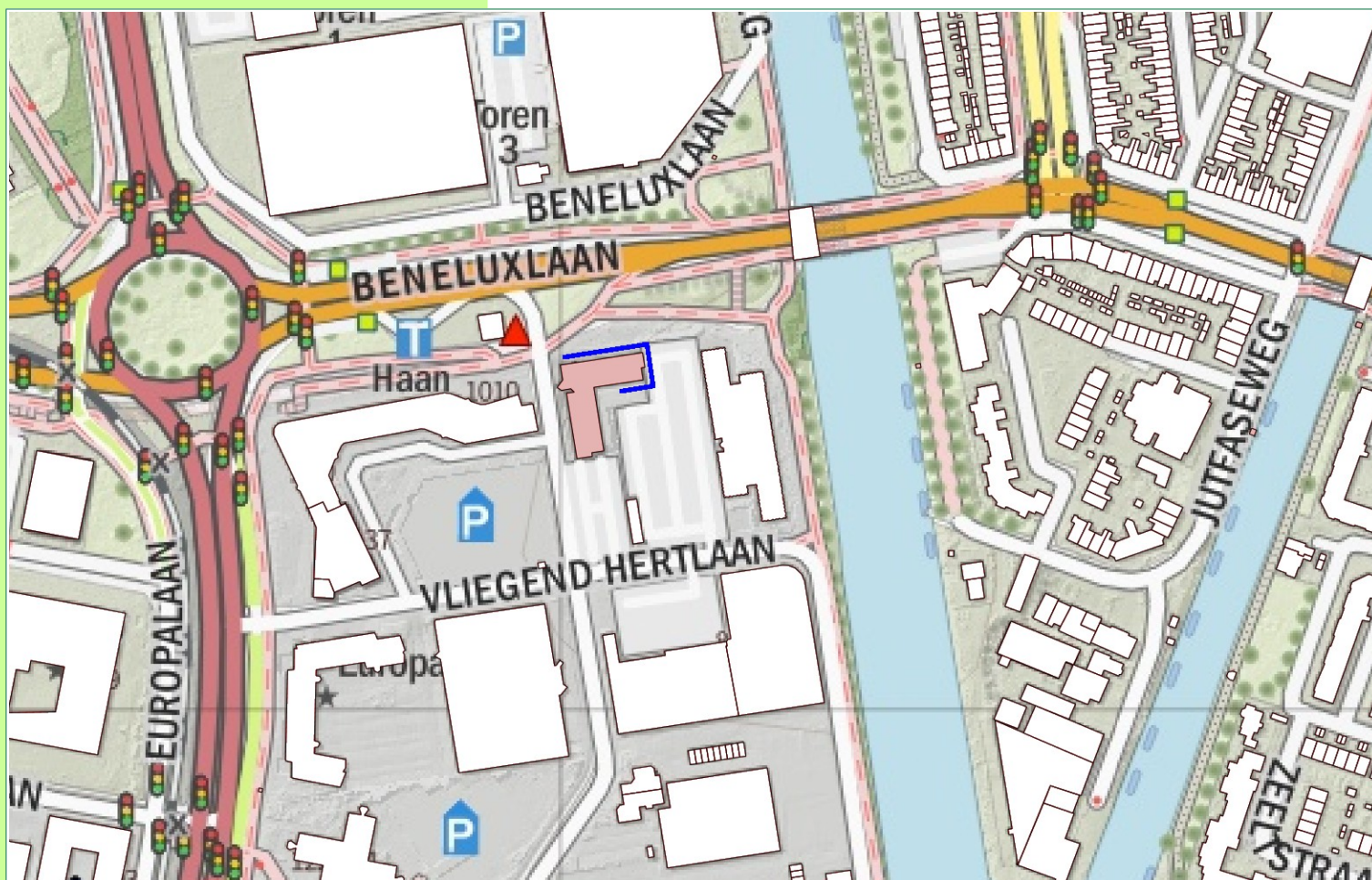
De inventarisaties zijn verricht op 15 juni 2020 en 15 juli 2020. Op 15 juni 2020 is een avondinventarisatie uitgevoerd. Gestart is om 21:30 uur en om 24:00 uur is het onderzoek gestopt. De inventarisatie op 15 juli 2020 is gestart om 3:00 uur en afgerond om 5:45 uur. Voor de kraamverblijven moet minimaal 30 dagen tussen de beide onderzoeken zitten; een inventarisatie kost twee uur, waarvan een in de avonden wordt uitgevoerd en een in de ochtenduren.

Waarnemingen 15 juni 2020

Tijdens de inventarisatie van 15 juni 2020 zijn jagende dieren waargenomen op verschillende plekken nabij het kantoorgebouw. De dieren kwamen uit zuidelijke richting aanvliegen. De eerste dieren waren rond 22:10 uur aan het jagen binnen de L-vorm van het gebouw. Even later zijn ook op andere plekken jagende dieren gezien en gehoord. Na 23:00 uur vlogen de dieren in noordelijke en oostelijke richting weg. Het lijkt er op dat aan de Zeehaenkade hoek Vliegend hertlaan een verblijfplaats is. Het gaat om een beperkte groep gewone dwergvleermuizen (maximaal 10 dieren).

Waarnemingen 15 juli 2020

Tijdens de inventarisatie van 15 juli 2020 is incidenteel een jagend dier (gewone dwergvleermuis) waargenomen boven de parkeerplaats naast het kantoorgebouw. De dieren vlogen telkens in zuidelijke richting verder. Er zijn geen zwermende dieren waargenomen in het kantoorgebouw. Ook bij het gebouw aan de Zeehaenkade zijn geen zwermende dieren waargenomen.

Paarterritorium van de gewone dwergvleermuis.

Het is onduidelijk waar de verblijfplaats van de gewone dwergvleermuis is. De gewone dwergvleermuis kan tot 2 Km van zijn verblijfplaats jagen. In ieder geval is dat niet in het kantoorgebouw en niet binnen de invloedssfeer van de ontwikkeling.

Inventarisatie vleermuizen (winterverblijf, paarverblijf)

De inventarisatie richt zich op de winterverblijven en paarverblijven van vleermuizen die in gebouwen een verblijfplaats hebben. Voor de gewone dwergvleermuis is zwermgedrag rond middernacht een aanwijzing voor de aanwezigheid van een groot winterverblijf in een gebouw. Grote winterverblijven worden gevonden in gebouwen die prominent aanwezig zijn in de omgeving. Binnen de bebouwde kom zijn dat flats (kantoren of woningen), grote kerken of andere grote gebouwen. In het buitengebied kan dat een grote boerderij zijn. Het kantoorgebouw is een groot opvallend gebouw, waardoor in theorie een winterverblijf niet op voorhand is uit te sluiten. Om die reden is een inventarisatie uitgevoerd naar het middernacht zwermen.

Winterverblijf: 15 augustus 2020

Er is geen enkele vleermuis of -activiteit waargenomen. Er is geen zwermgedrag waargenomen.

Winterverblijf & paarverblijf: 30 augustus 2020

Er is geen enkele vleermuis of -activiteit waargenomen. Er is geen zwermgedrag waargenomen. Er is geen winterverblijf of paarverblijf aanwezig.

Paarverblijf 27 september 2020

Een gewone dwergvleermuis is baltsend waargenomen rondom de gevel van het kantoorgebouw. Deze vloog continu baltsend dicht langs de gevel (zie blauwe lijn). Duide-lijk zichtbaar was dat de vleermuis met enige regelmaat naar de overzijde van de Beneluxlaan vloog. Het is aannemelijk dat daar, aan de overzijde van de Beneluxlaan, een verblijfplaats is van het dier. Het is in ieder geval met zekerheid niet in het kantoorgebouw.

H05 Analyse: beoordeling van de effecten op de natuurwaarden

Bij de analyse wordt gelet op de effecten als gevolg van het veranderde gebruik en de veranderde inrichting. Daarnaast wordt gelet op de effecten als gevolg van de werkzaamheden, om de veranderingen te kunnen bereiken. Voor zover plangebieden binnen het Natuurnetwerk, het weidevogelleefgebied, Natura 2000-gebied of andere beschermde natuurgebieden liggen, worden de effecten op deze beschermde natuurgebieden binnen de analyse getoetst. Voor de Natura 2000-gebieden is de externe werking eveneens van belang; de belangrijkste externe effecten worden veroorzaakt door toename van depositie, geluid en licht. Daarnaast kunnen veranderde grondwaterstromen een effect veroorzaken.

Door bureau Els & Linde is in 2020, een afdoend onderzoek naar vleermuizen binnen de planlocatie uitgevoerd. De analyse van deze notitie beperkt zich tot de effecten op beschermde soorten die tijdens het afdoend onderzoek naar vleermuizen zijn aangetroffen.

Wet natuurbescherming

De Wet natuurbescherming kent een afdeling voor soortbescherming en een afdeling voor gebiedsbescherming. Binnen de gebiedsbescherming zijn de Natura 2000-gebieden beschermd. De bescherming geldt ook voor externe factoren; zoals grondwaterstromen en stikstofdepositie.

De soortbescherming binnen de Wet natuurbescherming richt zich op de internationale afspraken, en geeft een uitbreiding van de beschermde soorten door aan de rode lijst (bedreigd en ernstig bedreigd) een beschermd status te koppelen. Binnen de bebouwde kom is de belangrijkste wijziging in de beschermde soorten het vervallen van de bescherming op muurplanten en orchideeën.

Vleermuizen

Het onderzoek naar vleermuizen is conform het vleermuisprotocol en andere handleidingen voor goede inventarisaties uitgevoerd. Uit de resultaten van het afdoend onderzoek naar vleermuizen blijkt dat er een paarterritorium van de gewone dwergvleermuis aanwezig is, tevens is bekend dat de vleermuis geen verblijfplaats heeft in het kantoorgebouw (er zijn geen invliegende dieren gezien en de vleermuis vliegt regelmatig naar de overzijde van de Beneluxlaan). De nieuwbouw gaat gepaard met maatregelen ter verbetering van de natuur. Er is geen ontheffing van de Wet natuurbescherming nodig.

Gelet op de waarnemingen is het zinvol om in het kader van de natuur+ voorzieningen voor vleermuizen op te nemen in de nieuwbouw.

H06 Conclusie, advies en gebruikte bronnen

Voor het complex Concorde aan de Eendrachtlaan te Utrecht worden plannen voorbereid voor een ruimtelijke ontwikkeling bestaande uit 215 appartementen met bijbehorende parkeervoorzieningen. Het gebouw wordt gesloopt om ruimte te maken voor nieuwe ontwikkelingen. Voor het project is een oriënterend onderzoek uitgevoerd. Onderzocht is of er daadwerkelijk beschermde soorten voorkomen in het kantoor.

Beschermde soorten

Het onderzoek naar vleermuizen is conform het vleermuisprotocol en andere handleidingen voor goede inventarisaties uitgevoerd. Uit de resultaten van het afdoend onderzoek naar vleermuizen blijkt dat er geen verblijfplaats van vleermuizen in het kantoorpand aanwezig zijn. Er is geen ontheffing van de Wet natuurbescherming nodig.

- Anonymus (2018). Kennisdocument Gewone dwergvleermuis. BIJ12
- Dietz, Chr., O. von Helversen & D. Nill (2012) Vleermuizen. Alle soorten van Europa en Noordwest-Afrika. Triton Natuur
- Kapteyn, K. (1995) Vleermuizen in het landschap. Schuyt & co, Haarlem.
- Simon, M., S. Hüttenbügel & J. Smit-Viergutz (2004) Ökologie und Schutz von Fledermäusen in Dörfern und Städten. Bundesamt für Naturschutz, Bonn.
- provincie-utrecht.nl
- waarneming.nl
- quickscanhulp.nl (bevat waarnemingen uit de NDFF)
- natuurkaart Utrecht